

11.785

R. 25.853

245=11785

Foll. 21-22

ORATIO

CORAM CLARISSIMIS
ET ORNATISSIMIS VIRIS
RECTORE AC DOCTORIBUS

IN APERTIONE
GYMNASII COMPOSTELLANI,

RECITATA

DIE 18. OCTOBRI ANNI DÑI. 1828.

A D. D. VINCENTIO RET,
LITTERARUM HUMANARUM PROFESSORE.

TYPIS D. JOANNIS FRANCISCI MONTERO.
UNIVERSIT. SENAT.QUE COMPOST. TYPOGR.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE SANTIAGO

00240939

*Universus hic mundus una civitas communis
hominum existimanda. Cic. de leg. lib. I.*

2. f. editio Mabiti

Superiores nostros Deus equidem constituit Reges, Omnipotentis in terra vicegerentes, ejusque auctoritatis custodes et dispensatores, obsequia eis tributa, jura possidentia ita à Providentia, ut qui potestati resistit, Dei ordinationi resistat. Sed praeter hunc supremum alius à divina ratione est provisus ordo, quo quidem nec à Patre, nec à divitiis, nec ab auctoritate et dignitatibus à merito solum distinctio est. Dominantium Dominus diversè hominibus indulxit talenta, et sapientium unione haud dubie voluit efformaretur imperium, quod omnia complectatur saecula, nationes omnes absque aetatis, sexus et nobilitatis differentia: in hoc enim et ignobilis nobili reperitur aequalis, subditus Principi, et hujus ille forsam Princeps.

At ut in hoc praestantiori imperio dignus quisque cives, comes aut potius filius Minervae habeatur, stricto vinculo consocios à Providentia in communis utilitatis bonum praeordinatos amore prosequi non dedignetur, veraque alterius fama, propriissimum meritum non invideatur, quo nihil pestilentius est execrandum. Cur aliena minus videnda quam nostra? Quare nemo ab invidis intactus? Est ne aliquis ita numeris omnibuss absolutus, quin adversus eum ex Zoili secta aliqui insurgant? Solonem stultitiae, Herculem ignaviae, Piladem perfidiae nonnulli insimularunt: Aristotelem totius peripateticae disciplinae principem, obscuritatis notant: Homerum quandoque dormitasse, Horatius scribit: Plinium turbido flumini quasi multa degustarit, pauca digesserit, assimilant. Nec etiam percelebres illi legum Romanarum peritissimi aemulorum censuram, dentemque teoninum effugere potuerunt, et li-

cet nihil Ulpiano eloquentius, Papiniano acutius, Cajo fluentius, Pompejo jucundius, Celso nitidius pene fuerit, nullus tamen tan felix, ut obrectarorum linguas, improbamque invidiam evadere potuerit: sunt revera homines qui meliores malint obrectare, quam vel vestigio tenus sequi, qui si virtute satis valerent, magis aemuli bonorum quam invidi essent, sed quia desidia, atque incuria, et stupor eos atque torpido invasit, strepunt, obrectant et alienam famam suum dedecus existimant. Cur in illorum mentem non venit, quae ad ingenii acumen, quae ad mores, quae ad bonos cives, ad Magistratus et ad Principes nobis illi tradiderunt? Haec sane solida et permanentia beneficia sunt, quae ab origine incrementum accipiunt, quae omnia complectuntur saecula, nationes omnes, homines, nullo excepto, quaeque á generatione in generationem perpetuo sunt duratura.

Omni in tempore, Doctores, omnibus in nationibus extiterunt litteris dediti homines, scientias usque in senectutem indeffesso labore colentes: Egiciaci Sacerdotes, Magi Persiani, in Babilonia Caldei, Bracmanes inter Indos, inter Galos Druidae, Graecia per plura saecula enutrivit sapientum multitudinem, veritatisque inquisitione plurimi Patriam desserebant in scientiarum exercitatione vitam agentes. Quam grata perutilisque esset Romanorum conversatio, dum mutuo charitatis pignore Cicero, Cota, Caesar, Pompejus, Cato, Brutus, Aticus, Varro et alii judicabant! Quae res tam praeclara, si suam sapientes agnoscant gloriam, illos esse Dei Ministros et Providentiae cooperatores in hoc quod in homine optimum est? ratio. Unusquisque propterea suum tenere debet locum, omnesque licet differenti splendore et lumine lucere debent, sicut stellae quae dederunt lumen in custodiis suis, et

laetatae sunt, vocatae sunt, et dixerunt,
adsumus, et luxerunt ei cum jucunditate
qui fecit illas.

Sic nostris utentes facultatibus, sic
sapientia polentes, sic virtutibus praediti
esse debemus, ut in judiciis, in conciliis,
in concionibus, in omni denique officio
finem dignum et optimo viro, et opere
sanctissimo faciamus; et veluti Gubernator
littora et portus, et quae tempestatum sig-
na, quid secundis flatibus, quid adversis
poscat velis, docere debemus; non amore
solum operis, sed ut humanitatis communi
ducamur officio. ¶ Quis tam beatum credi
oporteat fore, cum sentiat vivus eam quae
post fata praestari magis solet veneratio-
nem, et quid apud posteros futurus sit
viderit? ¶ An majores nostri parum in vita
dignitatis habuerunt, parum ad posteros
gloriae tradiderunt? ¶ An cum statuas et
imagines, non animorum simulacra, sed
corporum studiosi multi reliquerint, con-

siliorum ac virtutum nostrarum effigiem
nonne multo malle debemus summis in-
geniis expresam et expolitam?

Scientiarum dignitas, qua nihil Deus
hominibus tradidit optimum, et quibus re-
motis muta sunt omnia, et luce praesenti,
et posteritatis utilitate toto animo petamus,
nitamurque semper ad optima, quod fa-
cientes, aut evademus in summa, aut certè
multos infra nos videbimus. Nec ad id
pervenire natura humani ingenii prohibet;
quod si non contingat, altius tamen ibunt
qui ad summa nitentur, quam qui prae-
sumpta desperatione quo velint evadendi,
protinus circa ima substiterint. Natura enim
ad mentem optimam nos genuit, adeoque
discere meliora volentibus promptum est;
nec deficit tempus, abunde multos ad dis-
cendum annos habemus. Quantulum enim
studiis impertimur? alias horas vanus sa-
lutandi labor, alias datum fabulis otium,
alias spectacula, alias convivia trahunt,

adijciam tot genera ludendi, et insanam corporis curam. Quae omnia, si studiis impenderentur, tam nobis longa aetas, et abunde satis ad discendum spatia videntur, et diurna tantum computantibus tempora, et noctes, quarum bona pars omni somno longior est, adjuvarent. § Quae enim ars digna litteris Platoni defuit? § Quot saeculis Aristoteles didicit, ut non solum quae ad philosophos atque oratores pertinent scientia complecteretur, sed animalium, satorumque naturas perquireret? § Quo dicendi instrumento Marcus Tullius caruit? § Quam multa, imo pene omnia Ecclesiae Patres et Graeci et Latini optimae notae abdita venerandae antiquitatis monumenta, humanae et divinae scientiae peritiam, dictionis gravitatem, fidem narrationis et selectionis iudicium nobis reliquerunt? Maximus vero studiorum fructus, et veluti praemium quoddam amplissimum longi laboris. Tot nos praeceptoribus, tot

exemplis instruxit antiquitas, ut possit videri nulla sorte nascendi aetas felicior quam nostra, cui docendae priores elaboraberunt.

At perficere tantum opus arduum est, et nemo perfecit. Ad studiorum exhortationem sufficit non capere id rerum naturam, ut quidquid non est factum, ne fieri quidem possit, cum omnia quae magna sunt atque mirabilia, tempus quo primum efficerentur, habuerint. Nec enim si quis Achilis gloriam in bellicis consequi non potest, Ayacis aut Diomedis laudem aspernabitur? Si hanc cogitationem homines habuissent, ut nemo se meliorem fore arbitraretur, ii ipsi qui sunt optimi, non fuissent. At si transeundi spes non sit, magna tamen est dignitas subsequendi, cum pulchrum admodum sit in secundis tertiisque consistere, quod qui non erit consecutus, mea quidem sententia, civilibus officiis renunciabit, vix enim bonae

fidei viro convenit auxilium in publicum polliceri, quod in praesentissimis quibusdam periculis desit: ~~ut~~ indicare portum, ad quem navis accedere, nisi lenibus ventis vecta, poterit? Qui vero egrediuntur è portu, eos aptatis satis armamentis aget ventus, deinde paulatim simul euntes aptabunt vela, et disponent rudentes, et implere sinus non dubitandum. Hoc et majores nostri, amoreque litterarum flagrantibus et omnium hominum utilitate sapientiae praecepta nobis tradiderunt, et ut praeceperunt, ita vixerunt.

Munus est hoc nostrum, Doctores, ab oculis non recedat nostris, quoniam non nobis solum nati sumus, ortusque nostri partim patria vindicat, partim parentes, partim amici, hominesque hominum causa generati sunt, ut ipsi inter se alius alii prodesse possint: Sic discipuli Magistros, non minus quam ipsa studia amabunt: sic libenter vos audient, et dic-

tis credent; et vobis esse similes concupiscent: sic in ipsos coetus scholarum laeti et alecres convenient: sic emendati non irascentur, laudati gaudebunt, ut sint carissimi studio merebuntur: sic coalescent, ut una sit stricta et sociata tradentis accipientisque concordia. ¡O vos felices quibus et tam sublimem finem exequi incumbit!

In deliciis sint vobis etiam illae tam innocentes scientiae, quae si pacificae, honorant, et humanam solantur naturam, et elaborantes, ut rationis via, confussionis aspernetur imperium, Regis potentissimi, patriae nostrae verè patris FERDINANDI SEPTIMI virtutem tamquam in extersissimo quodam speculo inspiciamus. Norunt omnes, qui mitissimo ejus imperio reguntur, et quibus foetidae harpiae nuper obortae (aut tristius numquam monstrum, aut saevior pestis ab usque orbe condito sese stigiis extulit impurissimis undis),

obscurare, vel inquinare non potuerunt, quanta cura litterarum, omniumque scientiarum et artium studia in regnis suis provehat: quam indefesso labore et studio id agat, ut scholae emendentur, nihilque quod prudentia suadeat, salusque populi exigat, praetermitatur, unde jam nunc plurimos, et in posterum uberiores fructus percipi non dubitandum.

¡Ó dies felices cum videantur! ¡ó plenitudinis et gloriae dies! Beati qui fruuntur, et hujus apertionem in annorum circulo celebrare potentes, laudis et gratitudinis cantica optimi Regis ~~pre~~posterius concinentes, honorabile nomen Ministri Scientiarum fructus promoventis, sempiterna etiam benevolentia colentes, á generatione in generationem ejus pergrata memoria usque ad ultimam non deleri exoremus.

Litteris enim operam date, utiles quaerite veritates, omnia talenta, vestram

sapientiam Reipublicae bono, totiusque generis humani solatio consecrate: sic vobis erunt magna omnia, sublimia, jucunda. Suprema haec perseverantibus studiis, hinc fructus et jucundissima bona spontè proveniunt.

DIXI.

